

Priopćenje

iz EU agencije za droge u Lisabonu

EUROPSKO IZVJEŠĆE O DROGAMA ZA 2022: NAJVAŽNIJE

Ponuda i uporaba droga vraćaju se nakon poremećaja uzrokovanog COVID-om 19

(14. lipnja 2022. — **EMBARGO 11.00 CET/10.00 Lisabon**) Povećanje ponude i uporabe droga nakon poremećaja uzrokovanog bolešću COVID-19 jedan je od problema koje je danas istaknula **Agencija EU-a za droge (EMCDDA)** predstavljajući svoje **Europsko izvješće o drogama za 2022.: Trendovi i razvoj** (1). U izvješću se daje najnoviji pregled situacije u području droga u Europi, istražujući dugoročne trendove i nove prijetnje. U trenutku kada međunarodna situacija donosi nove izazove, u izvješću se razmatra i kako aktualni globalni događaji mogu utjecati na dinamiku problema droga u Europi u budućnosti.

U godišnjem pregledu opisuje se kako se problemi s drogom u Europi nastavljaju razvijati te kako inovacije utječu na tržište droga. Dostupnost droga i dalje je na visokoj razini u cijeloj EU (u nekim slučajevima, kao što je kokain, premašuje razinu prije pandemije), a snažne i opasne tvari se i dalje pojavljuju. U izvješću se također otkriva kako proizvodi od kanabisa postaju sve raznolikiji i kako raste proizvodnja sintetičkih droga u Europi.

Kad je riječ o uporabi droga, postoje i znakovi povratka na razine prije pandemije. Na primjer, analizom otpadnih voda otkriveno je povećanje uporabe kokaina, cracka, amfetamina i metamfetamina u nekim gradovima između 2020. i 2021. (2). Budući da su ograničenja povezana s pandemijom bolesti COVID-19 ublažena diljem Europe, čini se da su se službe za tretman ovisnosti i druge službe vratile na uobičajen način rada, a neke od inovativnih praksi koje su usvojene tijekom *lockdowna* (službe e-zdravstva, telemedicina) zadržane su i dalje.

Ylva Johansson, povjerenica Europske komisije za unutarnje poslove, kaže: „Nastavak eskalacije proizvodnje sintetičkih droga u EU-u pokazuje nemilosrdnu želju organiziranih kriminalnih skupina da profitiraju od ilegalne trgovine drogom, dovodeći javno zdravlje i sigurnost u opasnost. Posebno je zabrinjavajuća činjenica da su partnerstva između europskih i međunarodnih kriminalnih mreža dovela do rekordne dostupnosti kokaina i industrijske proizvodnje metamfetamina u Europi. To sa sobom nosi potencijal za povećanu uporabu i štetne posljedice. EU i njegove države članice i dalje će se boriti protiv tih prijetnji koje se razvijaju zajedničkim naporima, na temelju prioriteta EU-a u području kriminala te strategija povezanih s drogama i sigurnošću.”

Direktor EMCDDA-a Alexis Goosdeel dodaje: „Poruka ovog izvješća može se sažeti u tri riječi: *Everywhere, Everything, Everyone* (Svugdje, sve, svi). Etablirane droge nikada nisu bile tako pristupačne, a i dalje se pojavljuju snažne nove tvari. Danas gotovo sve što ima psihoaktivna svojstva može biti droga, budući da granice između dopuštenih i nezakonitih tvari blijede. Isto tako, svatko može imati izravne ili neizravne posljedice jer problemi s drogom pogoršavaju većinu drugih važnih zdravstvenih i društvenih izazova s kojima se danas suočavamo. Ovo izvješće dolazi u vrijeme kada su važni globalni događaji povezani sa svim područjima naših života. U okviru analize trenutnih trendova i novih prijetnji istražuje se kako bi ta kretanja mogla utjecati na probleme s drogom u Europi u budućnosti. Čvrsto vjerujem da se složena pitanja politike u području droga mogu riješiti samo ako svoje odgovore temeljimo na uravnoteženom razumijevanju problema koje se temelji na dokazima.”

I dalje se pojavljuju opasne nove psihoaktivne tvari — katinoni u središtu pozornosti

Nove psihoaktivne tvari (NPT) nastavljaju se pojavljivati u Europi po jedna tjedno, što predstavlja javnozdravstveni izazov. Tijekom 2021. godine 52 nove droge prvi su put prijavljene putem [Sustava ranog upozoravanja EU-a](#) (EWS), čime je ukupan broj novih psihoaktivnih tvari koje prati EMCDDA porastao na 880. U 2021. po prvi je put prijavljeno šest novih [sintetičkih opioida](#), 6 [sintetičkih katinona](#) i 15 novih [sintetičkih kanabinoida](#). Novo izvješće o postignućima EWS-a objavljeno je danas kada mreža slavi svoju 25. obljetnicu ⁽³⁾.

Rekordne količine novih psihoaktivnih tvari zaplijenjene su u Europi 2020. (27 država članica EU-a, Turska i Norveška), čineći ukupno 6,9 tona (41 100 zaplijena). Od zaplijenjenih materijala 3,3 tone odnosilo se na sintetičke katinone, koji se često prodaju kao zamjena postojećim stimulansima (npr. kokain, MDMA). Nakon uvođenja kontrole sintetskih katinona u Kini, najveći dio velikih količina tih tvari koje su se 2020. krijumčarile u Europu dolazio je iz Indije, što vjerojatno odražava prilagodbu tržišta pravnim kontrolama i poremećajima u opskrbi. Krajem 2021. **EMCDDA** je nadzirao 162 sintetička katinona, što ju je učinilo drugom najvećom kategorijom novih psihoaktivnih tvari koje su promatrane nakon sintetičkih kanabinoida (praćeno 224). Rekordno krijumčarenje sintetskih katinona u Europu i izvješća o štetnim posljedicama (npr. trovanjima) potaknuli su nove odgovore. Za dva sintetička katinona [3-MMC](#) i [3-CMC](#) izvršena je procjena rizika u 2021. te je Europska komisija predložila njihovu kontrolu diljem EU-a.

Kanabis — novi događaji u vezi s najpopularnijom nezakonitom drogom u Europi

Razvoj događaja u području kanabisa dovodi do novih izazova u pogledu načina na koji zemlje odgovaraju na najčešću konzumiranu nezakonitu drogu u Europi. Proizvodi od kanabisa postaju sve raznolikiji, uključujući ekstrakte i jestive ekstrakte (visok udio THC-a) i proizvode od CBD-a (nizak udio THC-a). Mijenja se i europsko okruženje politike o kanabisu, a područje primjene politika postupno se povećava. Osim kontrole nezakonitog kanabisa, politike sada obuhvaćaju i reguliranje kanabisa za medicinsku i drugu uporabu.

Prosječni udio THC-a u smoli kanabisa 2020. iznosio je 21 %, gotovo dvostruko više nego u biljnom kanabisu (11 %), što je obrnulo trend zabilježen posljednjih godina, kada je biljni kanabis obično bio visokopotentan. To odražava tržišne inovacije jer se čini da su proizvođači smole, obično izvan EU-a, odgovorili na konkurenciju biljnog kanabisa proizvedenog u Europi. U izvješću se ističu i razlozi za zabrinutost u pogledu nezakonitih proizvoda od kanabisa s primjesama sintetičkih kanabinoida, koji mogu biti vrlo snažni i toksični. Konzumenti koji vjeruju da su kupili proizvode od prirodnog kanabisa možda nisu svjesni da proizvod sadržava sintetičke kanabinoide i da su izloženi većim zdravstvenim rizicima.

Znakovi sve veće proizvodnje, krijumčarenja i dostupnosti droga u Europi

Tijekom 2020. zatvoreno je više od 350 laboratorija za proizvodnju nezakonitih droga, uključujući neka proizvodna postrojenja za kokain, metamfetamin i katinon velikih razmjera. Najnovija analiza upućuje na to da je dostupnost kokaina u Europi i dalje visoka, što donosi niz zdravstvenih prijetnji. U EU-u je 2020. zaplijenjeno rekordnih 213 tona kokaina (202 tone 2019.), a uništena su 23 laboratorija (15 u 2019.) ⁽⁴⁾.

Dostupnost amfetamina također je visoka i možda je u porastu. Tijekom 2020. države članice EU-a zaplijenile su rekordnih 21,2 tone (2019. zaplijenjeno je 15,4 tone), a zatvoreno je 78 laboratorija za amfetamine (38 u 2019.). Izvješće ukazuje na sve veći broj zatvorenih proizvodnih pogona za proizvodnju metamfetamina srednjih i velikih razmjera u Europi. Proizvodnja i opskrba metamfetaminom nedavno se promijenila u Europi. Takav razvoj događaja predstavlja rizik od šire dostupnosti i potencijal za povećanu uporabu.

Broj zatvorenih laboratorija za proizvodnju MDMA-a (29) ostao je relativno stabilan u 2020. Osim toga, zatvoreno je 15 postrojenja za proizvodnju katinona (5 u 2019.), a zaplijenjeno je 860 kg kemijskih prekursora za proizvodnju katinona (438 u 2019.). Iako rjeđi, nezakoniti laboratoriji koji proizvode heroin, ketamin, GBL i DMT također su zatvoreni u EU-u 2020.

Ključno pitanje postavljeno u izvješću jest smanjuju li se tržišta droga na mračnoj mreži (darknet). Čini se da je niz čimbenika utjecao na aktivnost na tim tržištima (npr. aktivnosti tijela kaznenog progona, problemi s isporukom, prevare). Krajem 2021. procijenjeni prihodi dramatično su pali na nešto manje od 30 000 EUR dnevno (u usporedbi s milijun EUR dnevno u 2020.). Čini se da se prednost daje društvenim medijima i aplikacijama za trenutачnu razmjenu poruka kao sigurnijem i praktičnijem izvoru opskrbe, što naglašava potrebu za odgovorima u tom području.

Potreba za povećanjem broja službi za tretman i smanjenje štete

U današnjem se izvješću naglašava potreba za povećanjem broja službi za tretman ovisnosti i smanjenje štete u Europi za intravenske konzumente droga. Samo su **Češka, Španjolska, Luksemburg i Norveška 2020.** izvijestile o ispunjavanju ciljeva Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) za 2020. u pogledu opskrbe sa 200 šprica godišnje po intravenskom konzumentu droga i pokrivenosti 40 % populacije visokorizičnih korisnika opioida tretmanom opioidnim agonistima (OAT), što je zaštitni čimbenik protiv predoziranja drogom. Procjenjuje se da je 2020. u EU-u bilo milijun visokorizičnih konzumenata opioida, a 514 000 konzumenata u liječenju OAT-a, što upućuje na ukupnu pokrivenost tretmana od 50 %. Međutim, postoje velike razlike među zemljama, a pružanje tretmana i dalje je nedovoljno u mnogim državama članicama EU-a.

Intravenska uporaba droga povezana je s ozbiljnim zdravstvenim problemima, kao što su zarazne bolesti, predoziranje i smrtni slučajevi. Iako se intravenska uporaba heroina smanjuje, sve je veća zabrinutost u pogledu intravenske uporabe šireg raspona tvari, uključujući amfetamine, kokain, sintetičke katinone, propisane opijate i druge lijekove.

Procjenjuje se da je u EU-u 2020. bilo 5800 smrtnih slučajeva zbog predoziranja nedopuštenim drogama. Većina tih smrtnih slučajeva bila je povezana s toksičnošću više vrsta droga, koja obično uključuje kombinacije nezakonitih opioida, drugih nedopuštenih droga, lijekova i alkohola ⁽⁵⁾. Osim visoke dostupnosti kokaina u Europi, izvješća pokazuju da se uporaba cracka možda povećava i da se sada vidi među ranjivim konzumentima droge u više gradova i zemalja. Crack se obično puši, ali se također može injektirati i povezan je s nizom zdravstvenih i društvenih šteta (npr. zaraznih bolesti i nasilje). Dugoročni trendovi ukazuju na procjenu otprilike 7000 osoba koje su 2020. započele tretman zbog problema s crackom u Europi, što je trostruko više nego 2016.

Međunarodna situacija: novi izazovi i moguće prijetnje

Na probleme s drogom u Europi mogu utjecati razvoji na međunarodnoj razini. U današnjem izvješću razmatraju se najnovija kretanja u **Afganistanu i Ukrajini** te moguće posljedice za područje droga. Iako je prerano za procjenu punog učinka tih događaja, bit će potrebno ciljano praćenje situacije za informiranje politika prema drogama i odgovore.

Unatoč zabrani proizvodnje, prodaje i krijumčarenja nezakonitih droga u **Afganistanu** za 2022., čini se da se uzgoj maka nastavlja. Zbog postojećih financijskih problema u zemlji prihodi od droga mogli bi postati važniji izvor prihoda, što bi moglo dovesti do povećanja krijumčarenja heroina u Europu. Drugo je ključno pitanje hoće li Europa postati potrošačko tržište metamfetamina proizvedenog u Afganistanu. Europski proizvođači trenutачno opskrbljuju tržište EU-a tom drogom. Međutim, nedavno je zabilježena i proizvodnja metamfetamina s efedrom velikih razmjera u Afganistanu, kao i povećane zapljene te droge na nekim poznatim putovima krijumčarenja heroina.

Rat u **Ukrajini** je pridonio nesigurnosti situacije u odnosu na droge u Europi. Osobe koje su pristupile tretmanu ovisnosti u Ukrajini činit će mali udio osoba koje traže utočište u EU-u. Tim će pojedincima biti potreban kontinuitet tretmana, kao i usluge prilagođene njihovim specifičnim potrebama i jeziku. Općenito, osobe koje bježe od sukoba vjerojatno su pretrpjele ozbiljan psihološki stres, zbog čega bi u budućnosti mogle postati osjetljivije na probleme zlouporabe droga. Rat bi također mogao uzrokovati promjene u krijumčarskim rutama jer kriminalci iskorištavaju ranjivosti ili izbjegavaju zahvaćena područja.

Predsjednik Upravnog odbora EMCDDA-a Franz Pietsch zaključuje: „Današnje izvješće pruža nam strateški i holistički pregled situacije u području droga u Europi i njezinih posljedica za javno zdravlje i sigurnost. To je ključan resurs koji pomaže tvorcima politika i stručnjacima u području droga da poboljšaju svoju pripravnost i odgovor. Ovaj tjedan obilježava se 25. obljetnica Sustava ranog upozoravanja EU-a u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari u EU. Kako se nove droge nastavljaju pojavljivati, potrebna je veća podrška nacionalnim sustavima ranog upozoravanja te forenzičnom i toksikološkom testiranju kako bi se bolje otkrile i odgovorilo na nove prijetnje te zaštitilo javno zdravlje.”

(¹) *Europsko izvješće o drogama za 2022.* (25 jezika) – https://www.emcdda.europa.eu/edr2022_en

Nacionalni podatci na kojima se temelji izvješće (Statistički bilten za 2022.) –

https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2022_en U izvješću se opisuje situacija u području droga do kraja 2021. na temelju podataka za 2020. i, ako su dostupni, za 2021.

(²) https://www.emcdda.europa.eu/news/2022/2/latest-wastewater-data-reveal-drug-taking-habits-75-european-cities_en

(³) https://www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communication/update-eu-early-warning-system-2022_en

(⁴) Najnovije analize tržišta kokaina i metamfetamina u EU-u — https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en

(⁵) Miniguide EMCDDA-a za odgovor na probleme s drogom – https://www.emcdda.europa.eu/publications/health-and-social-responses-a-european-guide_en